

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENE VICTOR

Justitiestraat, 21, Antwerpen.

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen.

Twee betwistingen rond artikel 339 B. W.

I.

Artikel 339 B. W. bepaalt dat iedere erkenning van een natuurlijk kind door alle belanghebbenden kan aangevallen worden. Dit artikel is ook op de wettiging toepasselijk, want deze is slechts een gevolg der erkenning.

Wie diegenen zijn, welke bij de nietigverklaring eener erkenning een zedelijk of materieel belang kunnen doen gelden, is niet moeilijk uit te maken. In de eerste plaats, het erkende en gelegitimeerde kind zelf, dat het slachtoffer kan zijn eener valsche erkenning, waardoor het uit zijn natuurlijk familiaal verband wordt gerukt, of dat, door de wettiging, alle recht verliest op het onderhoudsgeld, waartoe zijn vermoedelijke vader, op grond van art. 430a, werd veroordeeld (1). Het gelegitimeerde of slechts erkende kind kan in het huwelijk willen treden met een kind van een der legitimeerende ouders (Tongeren, 15 Juni 1933, Pas. 1934, III, 82); het kan aanspraak willen maken op een deel der nalatenschap van zijn werkelijken vader, enz. Deze, de werkelijke vader, die het kind erkend heeft, kan eveneens eene latere erkenning en legitimatie door iemand anders, betwisten, en de Rechtbank zal dan verplicht zijn een van beide erkenningen te vernietigen en dus moeten uitmaken welke erkenning met de werkelijkheid overeenstemt (Luik, 22 Juli 1901, Pas. 1902, II, 47; Antwerpen, 19 Mei 1931, B. J. 1932, 53; Brussel, 9 December 1932, Pas. 1934, II, 31). Ten slotte kunnen alle bloedverwanten en, meer

nog, alle begiftigden en legatarissen van de legitimeerende partijen iedere erkenning aanvallen, op grond van louter moreele (familiale) of materiele belangen. Art. 339 is desbetreffend zeer duidelijk. Daar de erkenning van het natuurlijk kind aan geen ander vereischte dan eene verklaring der ouders of der schijnbare ouders onderworpen is, heeft de wetgever het noodzakelijk geacht, allen, die onder deze erkenning kunnen lijden, in de meest ruime mogelijkheid te stellen om te bewijzen, dat de verklaring, waarop de erkenning en de wettiging berusten, in strijd is met de werkelijkheid.

Artikel- 339 is echter niet duidelijk wat betreft de legitimeerende ouders zelf. Hebben ook deze het recht hun eigen erkenning later aan te vallen? Ziedaar, een eerste twistpunt.

Een tweede twistpunt is: wanneer de belanghebbende steunt op den jeugdigen ouderdom van de erkennende partij op het oogenblik der conceptie, om de erkenning nietig te doen verklaren, waar kan, in dat geval, de grens getrokken worden tusschen de kinderjaren en de puberteit?

II.

Een vonnis der Rechtbank van Brussel (20 Februari 1896, Pas. 1896, III, 81) en een arrest van het Hof van Beroep (Brussel, 22 November 1910, Pas. 1911, II, 34) sluit de erkennende partijen uit, wanneer zij zelf art. 339 inroepen, om hun eigen erkenning ongedaan te maken. Het vonnis en het arrest steunen op den tekst

zelf van art. 339, en zeggen, dat alleen dan, wanneer de erkennende partijen (of een harer) kunnen steunen op dwaling, bedrog of geweld, haar eisch ontvankelijk mag worden verklaard (2).

Van zuiver menschelijk en van feitelijk standpunt uit, zijn dit vonnis en arrest goed te rechtvaardigen. De aktie in nietigverklaring hunner eigen erkenning door de bewerkers ervan, komt toch ten slotte hierop neer, dat zij aan de gerechtelijke macht komen vragen, in het openbaar, in een vonnis, vast te stellen, dat zij gelogen hebben in de plechtige en zóó gewichtige verklaring, welke zij, in verband met hun huwelijk, vóór een notaris of vóór den ambtenaar van den Burgerlijken Stand hebben afgelegd. Zij komen vragen, dat de erkenning en wettiging, welke, minstens in hoofde van één der partijen, het herstel beteekenden eener onwettelijke gedraging, waarvan het kind slachtoffer was, vernietigd zouden worden, zoodat de eens herstelde fout nog veel zwaarder zou herleven.

Toch wordt de stelling, aanvaard door het aangeduid vonnis en arrest, verworpen door vele rechtsgeleerden (Planiol et Ripert, t. II, n° 845; Colin et Capitant, I, blz. 236; Baudry-Lacantinerie, I, n° 904; Jossierand, t. I, n° 1199; De Page, I, 1e uitg., n°s 1144, 1146 en 1147; Ed. Lévy, *Traité pratique de la légitimation*, 2e uitg., n° 236; P. B. s. v. *Reconnaissance d'enfant*, n°s 35 tot 37 en *Acte de reconnaissance d'enfant naturel*, n° 134 en vlg.) en door talrijke vonnissen en arresten (Cass. fr., 2 Juli 1912, *Dalloz pér.*, 1913, I, 183; Brussel, 3 December 1892, *Pas.* 1893, III, 126 en de in de nota (2) aangehaalde rechtsleer en rechtspraak; Brussel, 14 December 1900, *Pas.* 1901, III, 312; Brussel, 31 December 1907, *Pas.* 1908, III, 79; Brussel, 24 Mei 1913, *Pas.* 1914, III, 219; Doornik, 27 Maart 1924, *Pas.* 1924, III, 148; Brugge, 15 December 1915, *Pas.* 1918, III, 222; Brugge, 10 Februari 1931, *Pas.* 1931, III, 151).

De wetgever, zoo redeneeren de aangehaalde rechters en auteurs, heeft, toen hij art. 339 opstelde, alleen gedacht aan de werkelijke afstamming van het kind, en aan niets anders. Al is in vele gevallen de immoraliteit van het geding, door de bewerkers der erkenning ingespannen, duidelijk, de omstandigheden, waaruit deze immoraliteit blijkt, vallen buiten het wettelijk beoordeelingsrecht der Rechtbank. Deze kan dus niet steunen op die immoraliteit of op het «*nemo auditur propriam turpitudinem allegans*» om de

vraag onontvankelijk te verklaren. Daarbij, de staat der personen is eene aangelegenheid van openbare orde en niemand heeft het recht door een leugen dien staat te vervalschen. Heeft echter iemand dien staat toch vervalscht, dan moet hij steeds in de mogelijkheid verkeerden, die vervalsching ongedaan te maken, door het volstrekt overtuigend bewijs te leveren, dat het erkende kind niet van hem afstamt. Ten slotte kunnen er ook gevallen zijn, waarin de ouders ernstige motieven hebben om eene erkenning te betwisten. (Zie de hierboven aangehaalde vonnissen en auteurs.)

III

Ongetwijfeld stellen de bewerkers eener erkenning, wanneer zij haar later nietig doen verklaren, zich bloot aan een wederkeerigen eisch tot schadevergoeding. Zij, die, bewust en vrijwillig, het natuurlijk kind op volledig gelijken voet met het wettig kind hebben geplaatst; die aan dit kind een meer voordeeligen staat en een nieuwen naam hebben gegeven, het daarmede lieten naar de school en het leger gaan en later het daarmede lieten een eigen werkkring en gezin opbouwen, kunnen toch niet ongestraft dit kind, wegens soms zeer lage motieven, verplichten zijn wettelijken staat en verworven naam op te geven. Zij kunnen toch niet ongestraft dit kind verplichten zijn verworven naam in alle officieele akten, in zijn diploma's en bewijsschriften te veranderen en het tevens verplichten aan al zijne vrienden, in zijn zakenrelaties, aan zijne echtgenooten, aan hare familie en ten slotte aan zijn eigen kinderen zijn onwettigen staat, dien het zelf vroeger misschien niet kende, bekend te maken.

Dat art. 1382 hier toepasselijk is, kan redelijkerwijze niet betwist worden. Maar een vonnis der Rechtbank van Brussel (3 Dec. 1892. *Pas.* 1893, III, 126) verklaart dergelijke vraag tot schadevergoeding, gesteld bij wederkeerigen eisch, onontvankelijk, daar deze eisch, zegt het vonnis, geen verdediging is tegen den hoofdeisch en ook niet uit dezelfde bron als den hoofdeisch voortvloeit. Dat deze meening niet steekhoudend is, blijkt hieruit, dat de gevraagde schade rechtstreeks voortvloeit uit de inwilliging van den hoofdeisch en, onrechtstreeks, uit de fout van de erkennende partijen, toen zij eene onware verklaring aflegden. De oorsprong van het geding en van de schade ligt in die ver-

klaring. Een vonnis, d.d. 14 Maart 1922, van het Tribunal Civil de la Seine (Gazette des Tribunaux, 12 April 1922; Belg. Jud. 1922, kol. 411 en nota (1), stelt dit uitdrukkelijk vast.

« Aangezien, luidt dit vonnis, door een valschce afstamming te geven aan het kind, de auteur der wettiging eene fout begaan heeft en eene eventueele aktie heeft geschapen ten voordeele van het kind, in geval deze fout eene oorzaak van schade zou worden... Aangezien de aanlegger, om te ontsnappen aan den tegen hem gericht eisch, te vergeefs opwerpt, dat hij, door zijne vraag tot nietigverklaring der erkenning, slechts gebruik gemaakt heeft van een recht, dat de wet hem waarborgt en dat de uitoefening van een recht geen bron van schadevergoeding zijn kan; dat het recht waarop aanlegger steunt in feite voortvloeit uit eene fout, door hem begaan, en dat, indien, met het oog op een belang van openbare orde, de wet hem toelaat, op denzelfden voet als alle andere belanghebbenden, door een geding in nietigverklaring, de schade aan zijn familie berokkend door zijn leugenachtige verklaringen te herstellen, de uitoefening van dit recht nochtans niet voor gevolg heeft gehad de oorspronkelijke fout weg te vagen en aanlegger veilig te stellen tegen de financieele gevolgen dier fout. »

Het is dan ook terecht, dat doorgaans de eisch van het benadeelde kind tot schadevergoeding wordt ingewilligd (Doornik, 27 Maart 1924, Pas. 1924, III, 148; Brussel, 12 April 1930, J. T. kol. 391 en P. P. nr 278. Zie eveneens: Planiol et Ripert, t. II, nr 847; De Page I, 1e uitg. nr 1149 bis).

IV

De belanghebbenden, die, op grond van artikel 339, de nietigverklaring eener erkenning nastreven, moeten bewijzen, dat deze erkenning in strijd is met de werkelijke afstamming van het kind. De bewijsmiddelen werden door de wet niet beperkt; geschriften, bekentenissen, getuigenissen mogen worden aanvaard. In de meeste gevallen wordt aangeboden door getuigen bepaalde feiten te bewijzen, b.v. dat de erkennende partijen elkander in het geheel niet kenden op het oogenblik der conceptie, of dat er eene materieele onmogelijkheid bestond voor die partijen, om, op dat oogenblik, met elkander in aanraking te komen. Ook nog, en alleen dit punt wordt hier weerhouden voor verder onder-

zoek, dat de man nog niet tot de puberteitsjaren was gekomen en dus in de onmogelijkheid verkeerde een kind te verwekken.

Vroeger, vóór de Code Napoléon, werd, door sommige wetgevingen, de wettiging slechts toegelaten, indien beide partijen, op het oogenblik der conceptie, wettelijk bekwaam waren om met elkander in het huwelijk te treden. Moest dit vereischte thans nog bestaan, dan zou iedere wettiging moeten onderzocht worden, niet alleen in het licht van artikel 144 B. W., maar ook in het licht der voorschriften, die het tweede huwelijk eener weduwe (artikel 228 B. W.) of eener echtgescheiden vrouw beheerschen (artikel 295 vlg. B. W.), wat het termijn der tusschentijdige huwelijksonbekwaamheid betreft. Dit zou dagelijks tot zeer onaangename en ingewikkelde betwistingen aanleiding zijn, hetgeen niet alleen in strijd zou zijn met de ruime beschikkingen van artikel 331, maar ook met het welbegrepen belang der kinderen en der maatschappelijke orde.

In onze wetgeving is de erkenning mogelijk, wanneer het niet gaat om kinderen, geboren uit overspelige of bloedschendige betrekkingen (waarbij dan nog art. 342b niet mag uit het oog verloren worden) en wanneer de ouders natuurlijkerwijze bij machte waren om inderdaad kinderen te verwekken. De groote moeilijkheid is echter bij benadering vast te stellen, op welken leeftijd de bekwaamheid tot prokreatie aanwezig mag worden geacht.

De vroegere rechtspraak desbetreffend wordt samenvattend weergegeven (en aanvaard) door een vonnis der Rechtbank van Brussel, d.d. 3 December 1892 (Pass. 1893, III, 126).

« Aangezien, schrijft het vonnis, het Romeinsch recht de natuurlijke puberteit voor de vrouwen op 12 jaar, voor de mannen op 14 jaar vaststelde; dat de wetgever van het B. W., rekening houdend met het verschil van ras en klimaat, deze in art. 144 heeft vastgesteld op 15 jaar voor de vrouwen en 18 jaar voor de mannen; dat, indien men zich niet op volstrekte wijze moet houden aan dien ouderdom om de puberteit vast te stellen, het desniettemin onmogelijk is, in Frankrijk, a fortiori in België, aan te nemen, dat de puberteit kan aanwezig zijn vóór het 13e jaar bij de vrouw en het 16e jaar bij den man;

» Aangezien de buitengewone gevallen van vroegtijdige puberteit, aangehaald door sommige auteurs, dubbelzinnig en twijfelachtig zijn,

gezien de onmogelijkheid om met zekerheid het vaderschap vast te stellen; dat zij uitzonderlijk zijn en fenomenen daarstellen; dat indien weerster (wier wettiging werd betwist) beweert dat aanlegger (haar zgz. vader die zijn eigen erkenning bestreed) zoo een phenomenaal wezen was, het aan haar is op overtuigende wijze het bewijs te leveren van een zoo uitzonderlijk geval, dat in strijd is met het vermoeden der wet en van de natuur; dat het niet voldoende is op vage en algemeen wijze te beweren, dat het niet volstrekt onmogelijk is vader te zijn op dertienjarigen ouderdom. »

Bijna letterlijk dezelfde argumentatie vindt men weer in andere arresten en vonnissen (Brussel, 4 Aug. 1886, Pas. 1888 II, 232 en Brugge, 9 Jan. 1900, Pas. 1900, III, 299); eene verwijzing naar art. 144 vindt men in een vonnis der Rechtbank van Brussel (5 Maart 1898, Pas. 1898, III, 160) en een vonnis der Rechtbank van Luik (Pas. 1903, III, 337).

De rechter scheen, zooals uit die vonnissen blijkt, zeer geneigd om zich niet ver te verwijderen van de ouderdomsgrenzen, vereischt door art. 144 voor het huwelijk zelf. Erger nog, hij keerde de bewijslast om en droeg deze op aan de verwerende partij, dan wanneer er daartoe geen enkele geldige reden voorhanden was. Het was aan aanlegger aan de Rechtbank de noodige en overtuigende elementen te bezorgen, waaruit de leugenachtige aard zijner erkenning moest blijken. Het komt eenigszins onbegrijpelijk voor, dat de rechter er anders over dacht en van de verwerende partij het bewijs eischte, dat de auteur der erkenning vroegtijdig tot de puberteit was gekomen. Deze vonnissen lokken volgende opmerkingen uit bij den Franschen rechtsgeleerde A. Wahl :

« Quant à la nature, il est bien difficile de déterminer à partir de quel moment elle a donné à l'homme la faculté de procréer; car, d'abord, ce moment varie suivant les individus, et, ensuite, les médecins ne sont jamais arrivés à fixer un âge minimum. Il y a, sans doute, des cas où les tribunaux ne risquent pas de se tromper et, quand le prétendu père a cinq ou six ans seulement de plus que l'enfant, ils sont certains de ne commettre aucune erreur en annulant la légitimation; mais, quand la différence est de quatorze ou de quinze ans, ils ne peuvent juger qu'au hasard, et le plus sage est peut-être de dire que, l'impossibilité de la procréation n'étant pas établie, la légitimation doit être maintenue. Il y a quelque chose de ridicule dans certaines décisions, où l'on traite « d'être phénoménal » l'homme capable de procréer avant un âge déterminé, et où on lui demande conséquemment de rapporter la preuve de sa précocité... Par quels moyens? C'est là ce qu'il serait difficile de préciser. Et, quand nous

voyons d'autres tribunaux dire que la puberté ne saurait être fixée à un âge antérieur à 13 ans pour la femme et à 16 ans pour l'homme en France et « à plus forte raison en Belgique », on est porté à se demander si les juges qui se prononcent en ce sens n'ont pas oublié la sérénité, qui est l'une des qualités ordinaires des magistrats. » (inleiding tot Ed. Lévy, a. w.)

De rechters, die verwezen naar art. 144 B. W. en dit beschouwden als een houvast voor de vaststelling eener puberteitsgrens, verloren uit het oog, dat dit artikel vooral voor doel heeft te vermijden, dat het gezinsleven en de maatschappelijke orde zouden verstoord worden, door huwelijken van onervaren jonge mensen, die nauwelijks aan het lager onderwijs ontsnapt zijn.

V.

Reeds een arrest van 1888 van het Hof van Beroep te Brussel (Pas. 1888, II, 232; Pand. B. s. v. *Enfant naturel*, n° 75) verklaarde de stelling der hierboven aangehaalde vonnissen onjuist, en verwierp art. 144 als houvast, om de puberteitsgrens aan te duiden. Het arrest verklaarde dat een jonge man op vijftienjarigen ouderdom wel in staat is om kinderen te verwekken.

Meer en meer heeft de latere rechtspraak zich op hetzelfde standpunt gesteld. Zij erkent dat de wetenschap geen puberteitsgrens kan aanduiden en dat de rechter derhalve zeer voorzichtig moet zijn, wanneer de nietigverklaring eener erkenning wordt nagestreefd, op grond van een ouderdomsverschil, dat grooter is dan 13 jaren.

Een arrest van het Hof van Brussel (23 November 1929, Pas. 1930, II, 109) zegt, dat de omstandigheid, dat een jongen slechts 13 jaar en 10 maanden oud was op het oogenblik der conceptie geen natuurlijke onmogelijkheid is voor prokeratie. Andere vonnissen verklaren hetzelfde voor een ouderdom van 14 jaren en één dag (Brussel 4 Juni 1927, P.P. 164), van 14 jaren en 10 maanden (Luik, 3 Dec. 1902, Pas. 1903, III, 337) en van 13 jaren en één maand (Brussel, 26 Nov. 1938, 9e Kamer, inzake Verstr. tg. Dend., onuitgegeven) (3).

Bij het leven dezer vonnissen stelt men vast, dat de rechter niet alleen rekening houdt met den wetenschappelijken twijfel over de puberteitsgrens. Hij laat zich ook (en terecht) bewegen door het inzicht, dat erkenning en wettiging een ordenenden invloed uitoefenen op het maat-

schappelijk leven, doordat zij onregelmatige gezinnen aanmoedigen, om, door het huwelijk, den toestand der ouders en der kinderen wettelijk in orde te brengen. Deze ordenende kracht wil de rechter niet laten verzwakken door de lichtzinnigheid van de ouders zelf. Daarom acht hij hunne erkenningsverklaring volkomen waarachtig, zoolang zij zelf in gebreke blijven het beslissend bewijs te leveren hunner onoprechtheid.

Mr Jan BRANS.

(1) Art. 340a stelt immers de werkelijke afstamming niet vast. Een vonnis, steunend op dit artikel, schept alleen een vermoeden van vaderschap. Er is dus geen enkel bezwaar voorhanden voor eene erkenning en wetting door een ander man. Daardoor wordt natuurlijk het vroegere vermoeden weggevaagd en verliest het kind zijn recht op onderhoudsgeld, zelfs wanneer dit hem door een vonnis werd toegekend (Hoel, 3 Febr. 1927. Pas. 1927, III, 106; Namen, 18 Dec. 1933. Pas. 1934, III, 100).

(2) Verschillende rechtsgeleerden verdedigen dezelfde meening: o.a. A. Dalloz, Dict. de Dr. civ. s. v. Filiation naturelle, n°s 105 et 111; Thiry, I, n° 460; Huc, III, 103.

(3) Dit vonnis wordt verder in dit n^o van het R. W. opgenomen.

RECHTSPRAAK

56

HOF VAN BEROEP TE GENT

9 September 1938.

Voorzitter: M. Verbeke.

Raadsheeren: MM. Langerock en Van Thorenburg.

Op. Min.: M. Remy.

SOCIALE WETGEVING. — JAARLIJKSCH BE-
TAALENDE VERLOFDAGEN. — HUISARBEIDERS. —
TOEPASSING.

VERLOFDAGEN. — TIJDSTIPPEN. — INGANG DER
OVERTREDING. — VERJARING.

De bepalingen der wet van 8 Juli 1936 betreffende de jaarlijksche betaalde verlofdagen zijn van toepassing op de huisarbeiders.

De werkgever moet het verlof aan de leden van zijn personeel verleen: a) vóór 31 December 1936 aan degene die op een bepaalden datum van het jaar 1936 een jaar dienst bij hem geleverd hadden; b) in het jaar 1937-1938 aan degenen die op een bepaalden datum van 1937 sinds een jaar bij hem werkzaam waren, dit laatste verlof te verleen binnen de twaalf maanden na bedoelden datum.

De werkgever die het verschuldigd verlof van het jaar 1936 in 1936 niet heeft toegestaan, kan slechts in overtreding worden gesteld na 31 December 1936. Anderzijds kan de werkgever bij weigering van verlof binnen de 12 maanden die het recht op verlof van 1937 opvolgen enkel na gezegde 12 maanden vervolgd worden.

Er bestaat verjaring op 1 Januari 1938 wat betreft de overtredingen aangaande het verlof van 1936, en een jaar na de 12 maanden waarin het verlof diende verleend te worden wat betreft de overtredingen aangaande het verlof van 1937.

Op. Min. t/ Van Nieuwenburgh.

In de zaak van het Openbaar Ministerie, tegen: Van Nieuwenburgh Marcel en Van Nieuwenburgh Leo Hendrik;

Verdacht van:

1°) De eerste: bij inbreuk op art. 1, 2, 10, 14, 15 der wet van 8 Juli 1936, betreffende de jaarlijksche betaalde verlofdagen, zijnde bedrijfshoofd, werk-

gever, directeur, zaakvoerder of aangestelde verzuimd te hebben aan 22 rechthebbende werklieden een jaarlijksch verlof van minstens zes dagen toe te staan voor de periode loopende van 21 Juli 1936 tot 21 Juli 1937 of tot einde 1937;

2°) de tweede, gedaagd om bij toepassing van artikel 13 van de onder n° 1 vermelde wet, zich burgerlijk aansprakelijk te hooren verklaren voor het betalen der geldboeten ten laste van zijn directeur, zaakvoerder of met toezicht of bestuur belaste aangestelde, namelijk den eersten, te Syssele, den 20 Mei 1938;

De Rechtbank heeft verklaard dat:

« Overwegende dat uit het onderzoek der zaak en de bepleitingen het gebleken is, dat de eerste verdachte de feiten niet gepleegd heeft ten zijnen laste gelegd en aangehaald hierboven; dat dienvolgens de tweede dient buiten zaak gesteld te worden;

En om die reden, beslist als volgt:

« Spreekt Van Nieuwenburgh Marcel vrij zonder kosten, verzendt Van Nieuwenburgh Leo van het tegenwoordig vervolg tegen hem ingespannen;

Bij vonnis der correctionele rechtbank van Brugge, zetelende met een rechter gedagteekend 22 Juli 1938, waarvan de heer Procureur-generaal beroep heeft ingesteld op 4 Augustus 1938;

Gehoord de heer Voorzitter Raadsheer Verbeke in zijn verslag gedaan ter openbare zitting;

Gehoord de verdachte alsook de aansprakelijke partij in hunne middelen;

Gehoord in zijne vordering van heer Remy, Advocaat-generaal;

Overwegende dat de huisarbeiders het voordeel genieten der wet van 8 Juli 1936, betreffende de jaarlijksche betaalde verlofdagen;

Dat ten onrechte verdachte en aansprakelijke partij beweren dat de bepalingen van gezegde wet aan de huisarbeiders niet van toepassing zijn;

Dat noch uit den tekst noch uit de voorbereidende werkzaamheden der wet spruit dat de gunst der wet aan de huisarbeiders niet wordt toegekend;

Dat de moeilijke toepassing der wet van 8 Juli 1936 de afschaffing dezer wet voor gevolg niet kan hebben des te meer dat deze wet voorziet dat aan-

passingsmaatregelen bij Koninklijk Besluit getroffen mogen worden;

Overwegende dat het proces-verbaal van 20 Mei 1938 en de dagvaarding voor den eersten rechter doen uitschijnen dat voor de periode loopend van 21 Juli 1936 tot 21 Juli 1937 of tot einde 1937, 22 huisarbeidsters der inrichting genaamd «L. Van Nieuwenburgh te Sysele», geen betaald verlof hebben gekregen;

Dat de stoffelijkheid der feiten die aanleiding tot het vervolg hebben gegeven niet wordt betwist en overigens voor het Hof volkomen bewezen werd;

Overwegende dat artikel 2 der wet van 3 Juli 1936 voorschrijft dat het jaarlijksch betaald verlof dient te worden verleend na een jaar dienst bij denzelfden werkgever;

Dat ingevolge artikel 2 van het Koninklijk Besluit van 14 Augustus 1936, het verlof dient te worden verleend binnen de twaalf maanden met ingang van den dag waarop het recht op verlof is verkregen en, wat het jaar 1936 betreft, het volledig wettelijk verlof voor 31 December dient te worden verleend;

Dat luidens artikel 15 der wet van 8 Juli 1936, de strafvordering in zake verjaart na een vol jaar, met ingang van den dag waarop de overtreding werd gepleegd;

En dat voornoemde wet den 21 Juli 1936 in werking is getreden, om den 11 Juli 1936 in den «Moniteur» bekendgemaakt te zijn geweest;

Overwegende dat uit hoogergemelde wetsbepalingen blijkt, *ten eerste* : dat een werkgever het verlof aan de leden van zijn personeel moest verleen : a) vóór 31 December 1936 aan degene die op een bepaalden datum van het jaar 1936, een jaar dienst bij hem geleverd hadden ; b) in het jaar 1937-1938 aan degene die op een bepaalden datum van 1937 sinds een jaar bij hem werkzaam waren, dit laatste verlof te verleen binnen de twaalf maanden na bedoelden datum;

Ten tweede : eenerzijds dat de werkgever, die het verschuldigd verlof van het jaar 1936 in het jaar 1936 niet heeft toegestaan, alleen in overtreding kon worden gesteld na den 31 December 1936, daar hij het verlof moest verleen vóór 31 December 1936; en anderzijds dat de werkgever, bij weigering van verlof binnen de 12 maanden die het recht op verlof van 1937 opvolgen, enkel na gezegde 12 maanden kan vervolgd worden, daar de overtreding maar bestaat of voltooid kan verklaard worden wanneer de termijn van verleening verstreken is;

Ten derde : dat er verjaring bestaat op 1 Januari 1938, wat betreft de overtredingen aangaande het verlof van 1936, en een jaar na de 12 maanden waarin het verlof diende verleend te worden, wat betreft de overtredingen aangaande het verlof van 1937;

Overwegende dat de 8 huisarbeidsters : Verlé Irma, Bomberna Marie, De Beck Suzanna, Wauters Alice, Daneels Alice, Stevens Rosalia, Wauters Irena, Stubbe Irma, sedert jaren in dienst der inrichting L. Van Nieuwenburgh waren;

Dat zij op 21 Juli 1936 het recht hebben bekomen

vóór den 31 December 1936 een verlof te genieten; dat dit verlof hun niet werd verleend;

Dat het proces-verbaal d.d. 20 Mei 1938 en het rekwisitorium tot vervolg van den heer Procureur des Konings dd. 30 Juni 1938 ingesteld werden, meer dan een vol jaar na den dag waarop de overtredingen gepleegd werden, zijnde : den 1 Januari 1937; dat aldus aangaande deze overtredingen er verjaring bestaat;

Overwegende dat voormelde acht huisarbeidsters gerechtigd waren in het jaar 1937 een nieuw verlof te verkrijgen, daar zij sinds den 21 Juli 1936 en tot 21 Juli 1937, gedurende een nieuw termijn van een jaar bij de inrichting L. Van Nieuwenburgh werkzaam waren gebleven; dat dit verlof hun moest verleend worden binnen de 12 maanden den 21 Juli 1937 opvolgende, aldus vóór den 21 Juli 1938;

Overwegende dat het proces-verbaal van 20 Mei 1938 vaststelt dat deze huisarbeidsters «tot einde van het jaar 1937» het hun verschuldigd verlof niet hadden verworven; maar dat er dient opgemerkt dat de termijn van verleening op beide dezer datums nog niet verstreken was en derhalve het vaststaat dat in werkelijkheid verdachte de vervolgte overtredingen op den dag van het vervolg nog niet had gepleegd;

Dat de overtredingen niet voltooid zijnde er geen overtreding bestaat;

Overwegende dat hetzelfde als hierboven dient gezegd wat betreft het verlof aan de 6 volgende huisarbeidsters in 1937-1938 niet toegestaan;

Dat inderdaad, Stubbe Alida in dienst sinds 1-9-1936; Vamynck Julia, in dienst sinds 1-11-1936; Van Lerberghe Elza, in dienst sinds 1-6-1936; Sabot Adrienne, in dienst sinds 1-10-1936; Van Loo Julianne, in dienst sinds 1-10-1936; Hutsebaut Irma, in dienst sinds 1-12-1936; een jaar nadien nog in dienst der inrichting L. Van Nieuwenburgh waren en aldus recht hadden op een verlof dat hun moest verleend worden binnen de 12 maanden, met ingang van den dag van 1937, overstemmende met hun indiensttreding in 1936;

Dat de berekening dezer 12 maanden doet uitschijnen dat voor gezegde 6 arbeidsters, de termijn waarin hun verlof moest verleend worden in 1937-1938, op den dag van het vervolg niet verlopen was en dat derhalve geen overtreding dienaangaande bestaat;

Overwegende dat de 3 huisarbeidsters : Charlet Augusta, Campe Julianne en Claeys Alice, in dienst der inrichting L. Van Nieuwenburgh den 1 Januari 1937 zijn getreden; dat zij na 31 December 1937 een verlof moesten verkrijgen dat hun in het jaar 1938 diende verleend;

Dat het proces-verbaal en de dagvaarding de vervolgte overtredingen tot deze tot einde 1937 begaan, hebben beperkt; dat voormelde overtredingen derhalve aan het oordeel van het Hof niet zijn onderworpen;

Overwegende dat de huisarbeidster Danneels Martha in dienst der inrichting Van Nieuwenburgh

sinds 1 Maart 1936 en tot 20 October 1937 is gebleven;

Dat op 1 Maart 1937 zij recht had op een verlof dat haar diende verleend vóór den 1 Maart 1938; dat het proces-verbaal en de dagvaarding gewag maken dat het verlof haar op einde 1937 niet verleend was, maar dat de termijn van verleening van 12 maanden op 31 December 1937 niet verlopen was en op 1 Maart 1938 moest vervallen;

Overwegende anderzijds dat het vervolg beperkt is tot de overtredingen tot einde 1937 begaan, dat derhalve het proces-verbaal geen aanleiding kan geven tot het vervolg eener overtreding die niet voltooid was;

Overwegende dat de volgende huisarbeidsters in dienst der inrichting L. Van Nieuwenburgh zijn gebleven: De Bruycker Elza sinds 1-11-1936 tot 21-8-1937; De Bruycker Zulma sinds 1-3-1937 tot 27-11-1937; Tas Emerance sinds 1-11-1936 tot 4-8-1937; Tas Alida, sinds 1-3-1937 tot 21-8-1937;

Dat zij aldus gedurende een jaar bij denzelfden werkgever niet hebben gewerkt en geen recht op verlof hebben verworven; dat de overtredingen wat deze arbeidsters betreft niet zijn bewezen;

Om deze redenen:

Het Hof,

Gelet op art. 24 der wet van 15 Juni 1935; ontvangt de beroepen regelmatig naar den vorm;

Doet te niet het bestreden vonnis dat beslist heeft dat de feiten ten laste van Van Nieuwenburgh Marcel bewezen waren en hem nochtans buiten vervolging heeft gesteld zonder kosten

En opnieuw wijzende;

Zegt dat aangaande overtredingen betreffende het niet verleen van een verlof in het jaar 1936, aan de huisarbeidsters: Verlé Irma, Bomberna Marie, De Beck Suzanna, Wauters Alice, Danneels Alice, Stevens Rosalia, Wauters Irena, Stubbe Irma, er verjaring bestaat;

Zegt dat aangaande de overtredingen betreffende het niet verleen van een verlof in het jaar 1937 aan hoogergemelde arbeidsters alsook aan de huisarbeidsters: Stubbe Alida, Vlamynck Julia, Van Derberghe Elza, Sabot Adrienne, Van Loo Julienne, Hutsebaut Irma en Danneels Martha, deze overtredingen niet voltooid werden in de periode bij het proces-verbaal en de dagvaarding omschreven; dat zij aldus niet bewezen zijn;

Zegt dat aangaande de overtredingen betreffende het niet verleen van een verlof aan de huisarbeidsters Charlet Augusta, Campe Julienne, Claeys Alice, deze overtredingen aan het oordeel van het Hof niet werden onderworpen;

Zegt dat aangaande de overtredingen betreffende het niet verleen van een verlof aan de huisarbeidsters: De Bruycker Elza, De Bruycker Zulma, Tas Emerance, Tas Alida, deze overtredingen niet zijn bewezen;

Verzendt verdachte Van Nieuwenburgh Marcel alsook de aansprakelijke partij Van Nieuwenburgh Leo van het vervolg zonder kosten.

57

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

30 Maart 1939.

Voorzitter: M. A. Stellfeld.

Pleiters: Mrs Van Dessel en J. Brans.

VERJARING. VERKEERSONGEVAL. — EISCH TOT SCHADEVERGOEDING. — OVERTREDING VERKEERSREGLEMENT. — ART. 1382 B. W.

Een eisch tot schadevergoeding steunende op het overtreden der bepalingen van het verkeersreglement is niet verjaard na verloop van een jaar wanneer de eisch ook gesteund is op een gebrek aan vooruitzicht en voorzichtigheid.

Verhelst t/ Van Genechten.

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten; Gelet op art. 2, 34, 35, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Gezien de stukken des gedings n.l. het inleidend exploit d.d. 1 December 1938 van deurwaarder J. Verhulst te Antwerpen, geboekt en hieraangehecht en waarbij 73.369,80 fr. gevorderd worden lastens verweerder als herstel der aan verzoeker, als slachtoffer van een rij-ongeval, beweerde toegebrachte schade:

Ten aanzien der ontvankelijkheid:

Overwegende dat de feiten gebeurden den 7-9-1937 en het exploit van rechtsingang dagteekent van 1 December 1938, aldus meer dan één jaar na het voorvallen van de feiten;

Dat verweerder stelt dat de eisch tot schadevergoeding gesteund op het overtreden der bepalingen van het verkeersreglement (art. 36/1° & 9°) bij toepassing van art. 7 wet 1-8-1899 verjaard is;

Dat dit middel van niet ontvankelijkheid zou moeten aangenomen worden ware de eisch ook niet gesteund op « een gebrek aan vooruitzicht en voorzichtigheid » van gedaagde; (art. 1382 B.W.) dat de vordering alzoo als grondslag niet enkel de overtreding van een beschikking der strafwet maar buiten deze om en onafhankelijk van haar ook de toepassing van een burgerlijk recht verjaarbaar met 30 jaar inroept;

Ten gronde:

Overwegende dat uit het proces-verbaal van een gerechtelijk onderzoek (not. 21842/37) blijkt dat aanlegger op den Brasschaatschensteenweg fietste in de richting van Achterbroek en zinnens was de Kruisstraat in te draaien;

Dat hij beweert op dit oogenblik zijn linkerhand uitgestoken te hebben en gezien of niets aankwam;

Dat om de onwaarschijnlijkheid van zijn bewering te milderen, hij getuigt door den auto op het rijwielpad aangereden geweest te zijn, feit door geen enkel bewijs gestaafd;

Dat hiertegenover verweerder, rijdende in de richting van Kalmpthout-Achterbroek op den rechterkant der baan beweert door den wielrijder aan het kruispunt en tengevolge van zijn roekeloos overste-

ken, links van den steenweg aangereiden geweest te zijn;

Dat deze stelling veeleer met de werkelijkheid strookt gezien het slachtoffer de ontegensprekelijke plicht had, alvorens de baan over te steken, zich te vergewissen of geen rijtuig in aantocht was;

Dat het verzuim van zulken essentieelen voorzichtigheidsmaatregel op een baan van druk en snel verkeer als de oorzaak van het ongeval dient beschouwd en de eisch dan ook als ongegrond doet voorkomen.

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle andere besluiten verwerpende, verklaart den eisch ontvankelijk doch ongegrond en verwijst aanlegger in de kosten.

NOTA. — Vgl. Rechtb. Kooph. Antwerpen, 29 November 1933, R. W. 1934, kol. 463; Burg. Rechtb. Dendermonde, 14 Juli 1933, R. W. 13 October 1935, kol. 145; Beroep Brussel, 22 Maart 1929, Rev. Gen. Ass. Resp. 1929, blz. 466. De verjaring in zake van vervoer- en verkeersmisdrijven, Rechtskundig Tijdschrift, 1932 n° 6, blz. 565 en vlg.

58

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

9e Kamer. — 26 November 1938.

Voorzitter : M. Vullers.

Pleiters : Mrs de Vergnies en J. Brans.

ART. 339 B. W. — HET RECHT DER OUDERS OM DE NIETIGVERKLARING HUNNER EIGEN ERKENNING TE VRAGEN. — PUBERTEITSGRENS. — VRAAG TOT GETUIGENVERHOOR OVER ONDOELMATIGE FEITEN OF OVER FEITEN IN STRIJD MET ART. 340 a. B. W.

De waarachtigheid der erkenning van een natuurlijk kind kan door alle belanghebbenden ook door de ouders zelf, betwist worden. De omstandigheden, waarin door de ouders een dergelijke eisch wordt ingeleid, ontsnappen aan het beoordeelingsrecht der Rechtbank. Evenals de wetgever van art. 339, mag zij alleen bekommerd zijn om de waarheid, betreffende de werkelijke afstamming van het kind.

De vaststelling dat de erkennende vader, bij de geboorte van het kind, wiens erkenning bestreden wordt, 13 jaar, 10 maanden en 4 dagen oud was, is op zichzelf niet afdoende om de erkenning als onwaar te beschouwen en om de wettiging ongeldig te verklaren, daar, op grond van zuiver wetenschappelijke gegevens, het bewijs niet wordt ingebracht, dat een man van meer dan dertien jaren niet tot de puberteit kan gekomen zijn.

De betwisting van erkenning heeft slechts tot strekking de afstamming uit een zeker persoon te ontkennen, doch mag niet ontaarden in een met art. 340 a. B. W. strijdig onderzoek.

Wwe Dend.-Verstr. en F. Dend. t/ G. Dend. vroeger G. Verstr.

Aangezien verweerder in December 1901 te Oostende van eerste aanlegster werd geboren;

Dat hij, bij het opvolgend huwelijk in Mei 1911 van eerste aanlegster met wijlen A. C. Dend. werd erkend en gewettigd;

Dat de vordering strekt tot het hooren zeggen, dat de erkenning door A. C. Dend. nietig en van geener waarde is;

I. — Wat de ontvankelijkheid betreft :

Aangezien de erkenning op grond van haar onwaarheid door alle belanghebbenden kan betwist worden;

Dat de wetgever boven alle andere overwegingen de werkelijke afstemming van het kind op het oog heeft gehad;

Dat derhalve de vordering, alhoewel zij in zekere omstandigheden werd ingeleid, welke aan de wettelijke beoordeeling der Rechtbank ontsnappen en waartegen verweerder begrijpelijker wijze opkomt, niet het in hoogsten graad immoreel karakter draagt waarvan door verweerder in zijn besluiten gewag wordt gemaakt ;

II. — Wat den grond betreft :

Aangezien de erkenning, welke gedaan werd door een man van drie drie en twintig jaar, een sterk vermoeden van waarheid inhoudt ;

Dat het bewijs der onwaarheid der erkenning ten laste van aanlegsters valt;

Aangezien wijlen Dend. in Januari 1888 te Sint Gillis-Brussel is geboren;

Dat hij, bij de geboorte van verweerder, 13 jaar, 10 maanden en 4 dagen oud was;

Aangezien de vergelijking der data der beide geboorteakten op zich zelf niet afdoende is om de erkenning als onwaar te beschouwen en om de wettiging ongeldig te verklaren ;

Dat, op grond van zuiver wetenschappelijke gegevens, het bewijs niet wordt ingebracht dat een man van meer dan dertien jaren niet tot de puberteit kan gekomen zijn;

Aangezien aanlegsters aanvoeren dat wijlen Dend. van 1901 tot 1903 in een kostschool te Anseghem heeft vertoefd terwijl eerste aanlegster te Oostende woonde;

Aangezien dit feit, waarvan het bewijs is aangeboden, niet wordt betwist;

Dat het nochtans niet uitgesloten is, dat verweerder van verlof heeft kunnen genieten en met eerste aanlegster betrekkingen heeft kunnen hebben;

Dat het feit, zooals het onder nummer 1 in de subsidiaire besluiten van aanlegsters wordt gecoteerd, ter zake niet dienstig is;

Aangezien aanlegsters vragen toegelaten toegelaten te worden te bewijzen, dat de vader van verweerder een Heer H. S. is ;

Dat, bij pleidooi, nauwkeurig werd gesteld dat H. S. te Brugge woonachtig is en schadevergoeding heeft betaald ;

Aangezien de betwisting van erkenning slechts de strekking heeft om de afstamming uit een zeker persoon te ontkennen, doch niet mag ontaarden in een met artikel 340a B. W. strijdig onderzoek ;

Dat het feit zooals het wordt gecoteerd rechtstreeks indruischt tegen voormelde wetsbepaling,

daar het meer voor doel heeft dan werkelijken vader van verweerder op te zoeken en aan dezen een afstamming uit een bepaalde persoon te verleenen dan te bewijzen dat wijlen Dend., die zich als vader en verweerder heeft erkend een onware verklaring heeft afgelegd (Cf. Brussel, 3 April 1891; Pas. 1891, II, 325); (1)

Aangezien, al was het bewezen dat wijlen Dend. voor zijn huwelijk aan zijn vrienden zijn onrust heeft medegedeeld het natuurlijk kind van zijne verloofde, welk, volgens aanlegsters, het zijne niet was, te erkennen, deze enkele mededeelingen, zelfs gepaard met den jongen ouderdom van wijlen Dend., niet voldoende zijn, om het vermoeden van waarheid, welke de erkenning schept, te ontzenuwen;

Dat, diensvolgens het aanbod van het bewijs van het feit, onder nummer 3 in de subsidiaire besluiten van aanlegsters gecoteerd, niet aangenomen dient te worden;

III. — Wat den tegeneisch betreft :

Aangezien verweerder, bij tegeneisch, de veroordeeling van aanlegsters tot het vergoeden der zedelijke schade vordert, welke hem door den beleedigenden en roekeloozen aard van het geding werd toegebracht;

Aangezien de wetgever aan het recht, welk aan aanlegsters, door artikel 339 B. W., wordt toegekend, geen beperkingen van tijd of omstandigheden heeft gesteld en slechts de werkelijke afstamming van het kind, in overweging heeft genomen;

Dat derhalve en al worden aanlegsters bij de uitoefening van hun recht door zuivere geldelijke belangen gedreven, het geding niet voor verweerder als beleedigend kan beschouwd worden;

Dat het overigens niet roekeloos werd ingeleid, daar aanlegsters in gebreke zijn gebleven de onwaarheid der erkenning te bewijzen of geoorloofde en ter zake dienstige feiten aan te brengen waaruit het bewijs dezer onwaarheid voldoende zou gesproten zijn;

Om deze redenen ;

De Rechtbank,

Contradicotir uitsprekende,

Gehoord den Heer de le Court, Substituut-Prokureur des Konings, in zijn gelijkluidend advies, alle verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpende;

1.) — Wat den Hoofdeisch betreft :

Ontvangt den eisch;

Verklaart hem ongegrond;

Wijst aanlegsters ervan af;

Veroordeelt aanlegsters tot de kosten.

II.) — Wat den tegeneisch betreft :

Ontvangt den tegeneisch;

Verklaart hem ongegrond;

Wijst verweerder ervan af;

Veroordeelt verweerder tot de kosten van zijn tegeneisch.

59

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE ANTWERPEN

7e Kamer. — 3 Mei 1939.

Voorzitter : M. Jageneau.

Op. Min. : M. Bibauw.

Pleiters : Mrs Craeybeckx en Grijspeerdts.

AANSPRAKELIJKHEID. — ART. 1382 B. W. — AUTO-ONGEVAL. — AUTOVOERDER BEDRONKEN OF VERMOEID DOOR SLACHTOFFER. — VERDEELDE VERANTWOORDELIJKHEID.

Een deel der verantwoordelijkheid moet gelegd worden op de partij die zelf schuld heeft aan een ongeval door de medehulp welke zij verleend heeft met den dader te brengen in den toestand waarin hij zich bevond op het oogenblik van het ongeval.

Op. Min. en Van den Besselaer B. P. t/ Van de Ven.

In zaken van het Openbaar Ministerie bij wien zich als burgerlijke partij aangesloten heeft Van den Besselaer Hilda;

Van de Ven Johannes, beticht te Borgerhout :

A. - Bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg doch zonder het inzicht om een persoon van een ander aan te randen, onvrijwillig aan Van den Besselaer Clothilde, Van den Besselaer Hilda en Claes Rosalia, slagen en verwondingen te hebben veroorzaakt:

Bij samenhang :

B. - In overtreding met de wetten van 1 Oogst 1899 en 1 Oogst 1924 en het K. B. van 1 Februari 1934 art. 42 op den openbaren weg voerder zijnde van een autovoertuig niet voortdurend meester te zijn gebleven en deze niet te hebben geregeld derwijze dat hij voor zich een voldoende vrije ruimte behield om voor een hindernis het voertuig tot stilstand te kunnen brengen;

Aangezien de feiten A. en B. zich vermengen in den zin van art. 65 van het strafwetboek als zijnde terzelfdertijd en met één zelfde nalatigheid gepleegd;

Om deze beweegredenen en bij toepassing van artikels 1382 B. W. 42 K. B. 1.2.1934; 1.2. wet 1.8. 1899 gewijzigd door wet 1.8.1924; 418. 420 (wet 31.3.1936) 65, 38, 40 van het strafwetboek, door den Voorzitter aangeduid;

Rechtdoende bij tegenspraak.

Verwijst de Rechtbank den betichte voor de vermengde feiten A. en B. tot een geldboete van 100 fr. en tot de kosten van het proces beloopende in het geheel tot de som van 64,52 fr.

Zegt dat de geldboete van 100 fr. bij toepassing van art. 37 van de wet van 8 Juni 1926 gewijzigd door art. 1 der wet van 27 December 1928 vermeerderd is met 60 deciemmen per frank, derwijze dat die geldboete 700 frank zal bedragen.

Beveelt dat bij gebrek binnen den tijd bepaald bij artikel 40 van het strafwetboek de geldboete van 100 fr. vermeerderd van 60 deciemmen per frank, zooals hierboven gezegd, zal mogen vervangen worden door eene gevangenzitting van ééne maand.

En rechtdoende op de besluiten der burgerlijke partij:

Aangezien de volgende schadeposten bewezen zijn.
 Rekening Dr. Van Vlasselaer fr. 100.—
 Dr. Gobin fr. 9.225.—
 Gasthuis fr. 658.50

Aangezien de burgerlijke partij nog steeds lijdende is en het niet mogelijk is thans de definitieve schade te bepalen; dat er echter ten provisioneelen titel voor pijnen en smarten eene vergoeding kan toegekend worden van fr. 10.000; 't zij samen dus fr. 19.983.50;

Aangezien echter de burgerlijke partij zelf schuld heeft aan het ongeval door de medehulp welke zij verleend heeft om betichte te brengen in den toestand waarin hij zich bevond; dat zoo het niet bewezen is dat deze laatste dronken was, het nochtans na een gansche nacht te hebben doorgebracht in herbergen, blijkbaar vermoeid moet geweest zijn en niet meer beschikte over de noodige helderheid van geest;

Dat het aandeel der verantwoordelijkheid der burgerlijke partij kan geschat worden op een derde;

Om deze beweegredenen:

Veroordeelt de Rechtbank den betichte te betalen aan de burgerlijke partij de som van 19.983,50

$$\frac{19.983,50}{3} \times 2 = 13.322,35 \text{ frank;}$$

3

Verleent haar akte van haar voorbehoud voor alle stoffelijke schade tot heden niet gebleken of waarvan zij op dit oogenblik geen bewijsstukken kan voorleggen, evenals voor alle schade van welke aard ook geleden of nog te lijden;

Benoemt Dr. Steyaert, geneesheer te Antwerpen, ten einde de burgerlijke partij te onderzoeken, de gevolgen van het ongeval te beschrijven, evenals den graad der blijvende werkonbekwaamheid.

60

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL

8 November 1938.

Voorzitter: M. Hennion.
 Referendaris: M. Lonnevillle.
 Pleiters: Mrs Ducarme en Heilporn.

BORG. — ART. 1288. — GEBIEDEND RECHT.

Hetgeen de schuldeischer van een borg ontvangen heeft moet tot afdoening van deszelfs borgtocht van de schuld afgetrokken worden en strekken tot ontlasting van den hoofdschuldenaar en van de andere borgen. Dit voorschrift behoort tot het gebiedend recht waarvan niet mag afgeweken worden, niettegenstaande het algemeen afgekeurd wordt door de rechtsgeleerden omdat zulke overeenkomst dient beschouwd te worden als een kanscontract waarbij de schuldeischer verliezen maar ook winnen kan.

L. P. G. & G. L. Ragondet t/ Usines Delacre.

Gezien de geboekte en overeenkomstig art. 4 der wet van 15 Juni 1935, in het Nederlandsch

opgestelde dagvaarding dd. 28 Mei 1936, waarbij aanleggers, die zich in den loop van 1926 en 1927 ten behoeve van de N. V. Banque Centrale de la Dendre borg stelden voor verweersters' verbintenissen, terugbetaling vorderen van hetgeen zij ter voldoening aan den borgtocht uitbetaald hebben;

Aangezien aanlegger L. P. G. Ragondet en vier medeborgen door de rechtbank van koophandel te Aalst bij vonnis d.d. 24 Juli 1934, hoofdelijk veroordeeld werden om bij voorraad 500.000 frank te betalen aan de N. V. Banque Centrale de la Dendre, die ze den 3den Juni 1932 liet dagvaarden om aan verweersters' verbintenissen te voldoen, namelijk het betalen van een bedrag groot 2.500.000 fr. verhoogd, met ingang van 30 Mei 1932, met den intrest tegen 7,5 ten honderd en een schadeloosstelling ten beloope van 25 centiem daags per duizend frank;

Dat aanlegger G. L. Ragondet borg stond voor dezelfde verbintenis;

Aangezien de N. V. Banque Centrale de la Dendre, die eveneens een rechtsvordering ingesteld had tot betaling van een bedrag groot 1.350.000 frank, dat haar verschuldigd was door de N. V. Compagnie Générale de l'Industrie, op 1 Juli 1932, een vonnis bekwam, waarbij de Rechtbank van eersten aanleg te Dendermonde G. L. Ragondet en vier medeborgen bij voorraad veroordeelde om haar elk 50.000 frank te betalen;

Aangezien deze geschillen bijgelegd werden, wat aanleggers betreft, bij overeenkomst d.d. 6 November 1934, ter voldoening waaraan zij 250.000 frank betaalden aan de N. V. Banque Centrale de la Dendre met afgifte van 100 aandelen in de N. V. Usines Delacre;

Aangezien er bedongen werd dat de N. V. Banque Centrale de la Dendre in geen deele afzag van haar rechten teegover de hoofdschuldnaressen en medeborgen, maar aanleggers vrijwaarde tegen elke verhaalvordering vanwege hunne medeborgen, met dien verstande dat zij hun eigen verhaal op deze zouden prijsgeven;

Aangezien het derhalve in de verste verte niet ging om een dading over de rechten van de N. V. Banque Centrale de la Dendre tegenover de hoofdschuldnaressen, maar wel om een overeenkomst, waarbij aanleggers tegen betaling van een zekere geldsom van den borgtocht ontslagen werden;

Aangezien kwijtschelding aan den borg, naar luid van art. 1287 van het Burg. Wetboek, den hoofdschuldenaar niet ontslaat en zulks veronderstelt dat zij om niet geschied is;

Aangezien inderdaad, naar de bewoordingen van art. 1288 van het Burg. Wetboek, hetgeen de schuldeischer van een borg ontvangen heeft tot afdoening van deszelfs borgtocht van de schuld moet afgetrokken worden en tot ontlasting strekken van den hoofdschuldenaar en van de andere borgen;

Aangezien weliswaar deze bepaling, die tot doel heeft te beletten dat de schuldenaar meer dan het bedrag van zijn schuld vordering zou ontvangen, over het algemeen afgekeurd wordt door de rechtsgeleerden om reden dat zulke overeenkomst dient

beschouwd als een kanskontraakt, waarbij de schuldeischer verliezen maar ook winnen kan en dat derhalve op de hoofdschuld zonder invloed moet blijven ;

Maar aangezien zij tot het gebiedend recht behoort waarvan niet kan afgeweken worden ;

Aangezien dientengevolge de borg, wien kwijtschelding toegestaan is tegen betaling van een zekere geldsom, een verhaal op den hoofdschuldenaar heeft tot beloop van hetgeen de schuldeischer van hem ontvangen heeft en in mindering van de schuld moet gebracht worden ;

Aangezien verweerster tegenwerpt :

Dat de loopende rekening, waarover de aanleggers borg stonden en waaraan de N. V. Banque Centrale de la Dendre een einde maakte bij haar schrijven d.d. 20 Mei 1932 afgesloten werd met een nadeelig saldo ten beloope van 2.706.379,56 frank ;

Dat de schuldeischeres haar den 1sten September 1932 een door hypotheek verzekerde kredietopening groot frank 1.500.000 toestond, waarmede zij 1.406.379,56 fr. in afrekening op het verschuldigd bedrag betaalde ;

Dat zij bovendien, bij overeenkomst dd. 7 Juni 1935 kwijtschelding van schuld bekam ten beloope van 1.200.000 frank, zoodat, rekening houdende met andere stortingen, de gansche schuld waarover de aanleggers borg stonden, gedelgd was, toen zij bij het ontvangen van hun schrijven d.d. 21 October 1935 kennis kreeg van de kwestieuze betaling ;

Dat het verhaal op haar dus teloorgegaan is ;

Aangezien, naar art. 2031 van het Burg. Wetboek, de borg die een eerste maal betaald heeft geen verhaal heeft op den hoofdschuldenaar die een tweede maal betaald heeft, wanneer hij hem van de gedane betaling niet verwittigd heeft ;

Dat hij zodoende een fout begaat waarvan hij de gevolgen moet dragen ;

Maar aangezien het vanzelf spreekt dat deze bepaling geen toepassing vindt, waar met zijn betaling rekening gehouden werd toen schuldenaar en schuldeischer samen afrekenden ;

Aangezien zulks zich in het onderhavig geval voordeed ;

Aangezien inderdaad uit de bewoordingen der overeenkomst d.d. 7 Juni 1935 blijkt dat de kwestieuze kwijtschelding van schuld verleend werd met dien verstande dat er hoegenaamd geen sprake meer zou kunnen zijn van verhaal vanwege verweerster uit hoofde van hetgeen de schuldeischeres van de borgen mocht ontvangen hebben ;

Dat verweerster dus hetgeen de borgen betaald hadden, ware het ook buiten haar weten, prijs gaf als tegenprestatie voor de verleende kwijtschelding ;

Aangezien de kwestieuze betaling dient toegerekend op verweersters' schuld en op deze der N. V. Compagnie Générale de l'Industrie naar evenredigheid ;

Dat daarover anders beslissen ware indruischen tegen den wil der partijen, vermits de betaling plaats greep ten einde de aanleggers van beide borgtochten te ontheffen ;

Aangezien aanleggers geen aanspraak kunnen

maken op teruggave van 100 aandeele in de N. V. Usines Delacre ;

Dat zij enkel tot betaling van een geldsom gehouden waren ;

Dat derhalve de inbetalinggeving waarover het gaat dient in rekening gebracht tot beloop van de waarde der aandeele op 6 November 1934, dag waarop de aanleggers hun overeenkomst met de N. V. Banque Centrale de la Dendre sloten ;

Aangezien het noodig blijkt een deskundige met de hierna omschreven opdracht te gelasten ;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Alle verdere en tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende ;

Verklaart de rechtsvordering ontvankelijk en benoemt in hoedanigheid van deskundige den heer A. Van Rompaey, Trevriestraat 15-17 alhier, met opdracht de partijen zoo mogelijk te vereenigen en bij niet-vereeniging :

ten eerste : vast te stellen hoeveel, na aftrok van hetgeen reeds zoowel door de borgen als door verweerster betaald was, op 6 November 1934 nog verschuldigd was op het nadeelig saldo van de loopende rekening waaraan de N. V. Banque Centrale de la Dendre een einde maakte bij haar schrijven d.d. 20 Mei 1932 ;

ten tweede : het bedrag vast te stellen waarover G. L. Ragondet op 6 November 1934, nog borg stond wegens de verbintenissen van de N. V. Compagnie Générale de l'Industrie ;

ten derde : de waarde van de aandeele in de N. V. Usines Delacre te bepalen op 6 November 1934 ;

Gelast den deskundige een met redenen omkleed verslag op te stellen ; om na overlegging daarvan door partijen te worden gepleit en door de Rechtbank gevonnist als naar rechten. Verklaart het vonnis uitvoerbaar niettegenstaande beroep en zonder borgstelling. .

61

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 26 Januari 1939.

Voorzitter : M. Claeys.

Rechters : MM. Debaille en Overfeldt.

Referendaris : M. Maraite.

Pleiters : Mrs Hubené en Wurth.

AANSPRAKELIJKHEID. — CUMUL VAN QUASIDELICTUEELE EN CONVENTIONEELLE AANSPRAKELIJKHEID.

De art. 1382 en vgl. van het B.W. geven zeer algemeene rechtsbeginselen aan welke in alle omstandigheden dienen toegepast, zoodat wanneer een persoon met een fout te bedrijven tevens een aquiliaansche en een conventioneelle verantwoordelijkheid oploopt, het slachtoffer tegenover dezen persoon te gelijker tijd over twee rechtsvorderingen beschikt, om de herstelling van de schade te bekomen; de eerste gesteund op art. 1382 van het B. W. en de tweede op de overeenkomst zelf.

De wettelijke verplichting zich te onthouden van welk-

danige daad die aan iemand schade zou kunnen berokkenen blijft bestaan onafhankelijk van welkdanig contractueel verband, ten laste van deze die een overeenkomst hebben gesloten, vermits gezegde overeenkomst, verre van een conventionele verbintenis in de plaats te stellen van de door de wet opgelegde verbintenis, integendeel nieuwe verbintenissen in het leven roept, welke zich voegen bij de voorafbestaande wettelijke verbintenis en deze laatste laten voortbestaan, samen met de delictuele aansprakelijkheid die er de bekrachtiging van is.

Verspeelt t/ Naessens.

Aangezien uit de bestanddeelen der zaak blijkt dat op 3 November 1936, aanlegger en eerste verweerder, bij akte verleden vóór Mster Veroustraete, notaris te Olsene, en, geboekt te Deinze den 4 November 1936, deel 67, blz. 71, vak 12 ontvangen 15 fr., den ontvanger G. Van Yperzeele, tusschen hen een vennootschap in gezamenlijken naam onder de firma D. Verspeelt en Naessens hebben gesticht voor een termijn van vijf achtereenvolgende jaren reeds begonnen den 16 October 1936, Vennootschap welke het vervaardigen van mostaard, pickles, azijnlegging en de andere eraan verbonden zaken tot doel had.

Aangezien, luidens de bewoordingen van deze overeenkomst er onder anderen uitdrukkelijk bedongen werd, dat ieder vennoot zijne beste krachten en zorgen hoefde te besteden voor den bloei der zaken en zich het recht ontzegde, zoolang de vennootschap bestond, om, 't zij rechtstreeks, 't zij onrechtstreeks eenen handel van denzelfden aard of welken anderen handel ook aan te trekken, tenzij met gemeen overleg van beide vennoten en mits eene schriftelijke toelating.

dat de moeilijkheden of betwistingen, welke zouden ontstaan betrekkelijk deze overeenkomst, 't zij tusschen de vennoten, 't zij tusschen één hunner en de erfgenamen en vertegenwoordigers van een vooroverleden vennoot, onderworpen zouden zijn aan scheidsmannen in der minne en bij gemeen overleg gekozen, ofwel door de partijen, ofwel door den heer Vrederechter van het kanton Deinze.

Aangezien op 18 December 1937 partijen onder zekere tusschen hen overeengekomen voorwaarden de voornoemde vennootschap, D. Verspeelt en F. Naessens, eenstemmig hebben ontbonden.

Aangezien aanlegger, die beweert dat verweerder aan de hem door het contract van 3 November 1936 opgelegde verbintenissen te kort gekomen is en zich daarenboven met zijne echtgenootte plichtig heeft gemaakt aan daden van oneerlijke mededinging, beide verweerders bij exploit in datum 21 Februari 1938 voor deze Rechtbank heeft betrokken om zich uit dezen hoofde elkhellijk of ten minste in solidum te hooren veroordeelen tot betaling van de som van 50.000 frank te vermeerderen of te verminderen in den loop des gedings, of van alle andere som door de Rechtbank «ex aequo et bono» vast te stellen, met de gerechtelijke interesten en de kosten des gedings.

Omtrent de ontvankelijkheid :

Aangezien het gansch ten onrechte is dat ver-

weerder de onontvankelijkheid van dezen eisch opwerpt, om reden dat, wat keus betreft, het tegenwoordig geschil enkel en alleen vóór de scheidsrechtelijke Rechtbank kon worden gebracht, bij toepassing van het hierboven aangehaalde beding, vermits het in 't oog springt dat dit beding vervallen is ten gevolge van de minnelijke ontbinding van het contract van vennootschap en verweerder overigens met ten gronde te concludeeren op stilzwijgende wijze eraan verzaakt heeft zich op gezegd beding te beroepen en de bevoegdheid van deze handelsrechtbank voor goed heeft aangenomen.

Aangezien, inderdaad, het hier niet gaat om een beschikking die de openbare orde aanbelangt.

Aangezien de bewering van verweerder, als zou aanlegger in persoonlijken naam geen rechtsvordering tegen haar mogen instellen, geen steek houdt, vermits, luidens de bewoordingen van artikel 2 der overeenkomst van 18 December 1937 aanlegger tegen betaling aan verweerder der som van 30.000 frank gansch het actief en het passief der maatschappij in gezamenlijken naam «D. Verspeelt en F. Naessens» heeft overgenomen en alzoo in al de rechten dezer getreden is.

Aangezien het van zelf spreekt, dat in strijd met wat verweerder volhoudt, aanlegger met de overeenkomst van 18 December 1937 te sluiten, hoegenaamd niet heeft afgezien van zijn recht tot schadevergoeding hoofdens overtredingen op het contract van 3 November 1936 en daden van oneerlijke mededinging welke verweerders vroeger hadden begaan, vermits het een algemeen aangenomen rechtsprincipe is, dat de verzakingen niet mogen verondersteld worden en door een klaar en ondubbelzinnig bewijs hoeven vastgelegd dat het voor de hand ligt dat, hadden partijen werkelijk bedoeld al de vroegere fouten van verweerder en zijn echtgenootte uit te wisschen, zij niet verzuimd zouden hebben desbetreffende een bijzonder beding in hun overeenkomst in te lasschen.

Aangezien verweerder te vergeefs zulkdanig bewijs wil afleiden uit het feit dat de akte van ontbinding letterlijk voorschrijft dat na 1 Januari 1938 elke partij toegelaten zal worden handel vrij te drijven en dat voor elke in tusschentijd door hem of zijne vrouw gepleegde overtreding, hij een vaste vergoeding van 5000 frank zou moeten betalen, vermits er geen twijfel lijdt dat partijen met zulks te vermelden, slechts hunne verbintenissen en rechten voor de toekomst zonder mogelijke betwisting hebben willen regelen.

Aangezien het zoo waar is dat partijen er zich enkel bij bepaald hebben, zonder meer, hunne vereeniging te vereffen, mits betaling door aanlegger aan verweerder van 30.000 frank en al de aanspraken van aanlegger op schadevergoeding onaangetroefd hebben gelaten; dat, in plaats van te vermelden in een afzonderlijk artikel hunner overeenkomst, dat al de wederzijdsche rechten van partijen aangaande het actief en het passief aldus volledig zouden vereffend zijn.

Aangezien zulkdanige uitlegging zich beslist aan den geest opdringt, wanneer men overweegt dat

dit besluit inbegrepen werd in artikel 2, dat enkel de vereffening van de vennootschap voorziet.

Aangezien het terloops aan te stippen valt, dat dit contract waarbij verweerster geen partij is geweest ten opzichte van deze een «res inter alios acta», uitmaakt en als dusdanig tegen haar niet ingeroepen mag worden.

Aangezien het buiten kijf is dat aanlegger ontegensprekelijk gerechtigd is eenen eisch tot schadevergoeding in te stellen tegen verweerder op voet van artikels 1134 en volgende van het Burgerlijk Wetboek, en tegen beide verweerders op voet van artikel 1382 van hetzelfde Wetboek, vermits de Belgische rechtsleer en rechtspraak in strijd met de Fransche rechtspraak, het volkomen eens zijn om te oordeelen dat artikels 1382 en volgende, zeer algemeene rechtsbeginselen opstellen welke in al de omstandigheden dienen toegepast, zoodat, wanneer een persoon met eene schuld te bedrijven een aquiliaansche en een conventionele verantwoordelijkheid te gelijktijd heeft opgelopen, het slachtoffer ter zelder tijd tegen dezen persoon over twee rechtsvorderingen beschikt, ten einde de herstelling van een zelfde schade te bekomen: de eerste, gesteund op artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek en de tweede gesteund op de overeenkomst zelf.

Aangezien, inderdaad de wettelijke verplichting zich te onthouden van alle daad die aan iemand anders schade zou kunnen berokkenen, en waartoe overigens alle burgers gehouden zijn, onafhankelijk van al welkdanig contractueel verband, altijd blijft bestaan, ten laste van diegenen, die een overeenkomst hebben gesloten, vermits gezegde overeenkomst verre van een conventionele verbintenis te stellen in de plaats van de door de wet opgelegde verbintenis, integendel nieuwe verbintenissen in het leven roept, welke zich vereenigen met de voorafbestaande wettelijke verbintenissen en deze laatste laten voortbestaan, alsmede de delictuele verantwoordelijkheid die er de bekrachting van is. (Verbrek. 28 Maart 1889, id. 5 October 1893, Pas. 1893-I-321, id. 16 October 1902, Pas. 1902-I-350, id. 16 Januari 1908-I-186, id. 10 Januari 1929, Pas. 1929-I-57, id. 13 Februari 1930, R. G. A. R. 1930-590¹; Beroep Brussel, 8 Februari 1936, R. G. A. R. 1936-2094¹; id. 24 December 1935, R. G. A. R. 1936-2066);

Aangezien uit bovenstaande beschouwingen ten klaarste voortvloeit dat de voorhanden eisch volkomen ontvankelijk is.

Ten gronde:

Aangezien het onderzoek welk op klacht van aanlegger door de Rijkswacht te Doornzele-Terdonck te Kruishoutem en te Olsene werd verricht en namelijk de bekentenis van verweerder zelven op afdoende wijze hebben betoogd, dat verweerder met zijne vrouw in hare zaken te helpen, vanaf het einde November 1937 tot op 13n December 1937, te kort gekomen is aan de verbintenissen welke hij bij artikel 5 der tusschen partijen op 3 November 1936 aangegane overeenkomst op zich genomen had, dat beide verweerders azijn, pickles en mostaard voortkomende van de huizen Bonckennooghe en zoon en Vilain De Doornck voor eigen rekening

hebben geleverd in potten en glazen voorzien van een etiket van het huis van aanlegger aan een groot aantal klanten van dezen;

Dat zelfs na de ontbinding van de vennootschap in gezamenlijken naam «D. Verspeelt en F. Naessens», verweerder in verschillende plaatsen geld achtergehouden heeft op ettelijke zaken ten nadeele van deze firma;

Aangezien hij inderdaad koopwaren tegen eenen hooger prijs dan dezen vastgesteld door de Vennootschap in gezamenlijken naam «D. Verspeelt en F. Naessens» heeft doen betalen door de cliënten van deze en het te veel opgestreken geld voor zich behouden heeft.

Aangezien verweerders, met aldus te handelen, een reeks daden van oneerlijke mededinging hebben gesteld, waarvoor zij «in solidum» de verantwoordelijkheid hoeden te dragen (Ieper, 26 October 1927, J. C. Fl. 1928-4896, blz. 342; Beroepshof Gent, 16 November 1929, J. C. Fl. 1929, n° 4992, blz. 327; Beroepshof Gent, 4 Juni 1935, J. C. Fl. 1935, n° 5531, blz. 139);

Aangezien aanlegger in de hieronder «ex-aequo et bono» bepaalde som de juiste vergoeding zal vinden van het nadeel dat hij geleden heeft door de laakbare handelingen van verweerders.

Om deze redenen, de Rechtbank, alle verdere of tegenstrijdige conclusiën verwerpende, verklaart den onderhavigen eisch ontvankelijk en gegrond in de hierboven omschreven perken, wijst hem af voor 't overige, verwijst dienvolgens verweerders «in solidum» aan aanlegger te betalen de som van 10.000 frank met de gerechtelijke interesten en al de kosten des gedings.

62

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

2e Kanton. — 29 Juni 1939.

Rechter: Mr Raymond Majeau.

Pl.: Mrs Paul Pollet en Jozef Van Gestel.

ARBEIDSRECHT. — GEZINSVERGOEDINGEN. — BETALING VAN GESCHATTE PATRONALE BIJDAGEN. — TOEPASSING VAN ART. 48 QUATER VAN K. B. VAN 30 MAART 1936. — BEREKENING DER BIJDAGEN DOOR EEN TOEZICHTER VAN DE NATIONALE COMPENSATIEKAS. — GEEN ERNSTIGE BETWISTING VAN HET LID. — SCHULD VASTGESTELD. — TOEPASSING VAN ART. 15 VAN HET K. B. VAN 22 NOVEMBER 1932. — VERVOLGINGSKOSTEN TEN LASTE VAN HET LID.

Wanneer een lid het bedrag der patronale bijdragen betwist mag de compensatiekas waarbij hij aangesloten is dit bedrag doen vaststellen door een toezichter van de Nationale Compensatiekas. Dit is door het tusschenvonnis van 10 Maart bevolen. Het lid, dat tegen de berekening door dezen ambtenaar gedaan, geen bepaalde kritiek uitbrengt, moet aanzien worden als zijnde deze bijdragen verschuldigd. Al de vervolgingskosten moeten ook ten zijnen laste gelegd worden.

Aangezien de eisch strekt tot betaling der som

van 630,42 fr. voor achterstallige bijdragen, vervolgingskosten, enz. volgens uitleg in de dagvaardiging, samen met verwijzing van verweerder in de gerechtelijke Interessen en de kosten des gedings, en met verklaring van voorloopige uitvoerbaarheid van het te vellen vonnis;

Herzien het tusschenvonniss dezer rechtbank in dato van 10 Maart 1938;

Gehoord partijen;

Gelet op art. 2, 34, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Overwegende dat na hoogervermeld tusschenvonniss, aanlegster in toepassing van art. 48 quater van het K. B. van 30 Maart 1936 door een controleur heeft doen overgaan tot de berekening der bijdragen;

Overwegende dat de heer Rongé aldus tot de bevinding komt dat de bijdragen door verweerder te betalen, voor de litigieuze periode, moeten vastgesteld worden op 639,87 frank;

Overwegende dat verweerder ter zitting zich vergenoegde met a priori deze bevindingen te verworpen, maar dat hij nagelaten heeft het minste bepaald element of de minst bepaalde kritiek uit te brengen alhoewel zulks in voorkomend geval hem niet moeilijk moest zijn;

Overwegende dat de betwisting dus als niet ernstig moet aanzien worden;

Overwegende dat aanlegster voor de thans nog litigieuze periode slechts volgende bijdragen geëischt heeft, welke nu althans niet mogen verhoogd worden daar wij gehouden zijn binnen de termen van het gerechtelijk kontrakt :

4e kwartaal 1935 : 6,10; 1e kwartaal 1936 : 48,19; 2e kwartaal 1936 : 31,11; 2e kwartaal : 1937 : 190,82; id. 20 % verhooging : 38,16; Drukwerk : 2,—;

Overwegende dat volgens de bevindingen van den controleur, zekere dezer bedragen moeten vermindert worden als volgt :

2e kwartaal 1937 : 126,88; id. 20 % verhooging : 25,38;

Overwegende dat aldus aan aanlegster verschuldigd zijn, de volgende bedragen : 6,10, 48,19, 31,11, 126,88, 25,38, 2,— = fr. 239,66;

Overwegende dat uit het voorgaande blijkt dat de vervolgingskosten gebillijkt zijn;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter, rechtdoende tegensprekelijk, geven aan aanlegster akte dat zij voorbehoud maakt voor een saldo op 159,45 frank;

Veroordeelen verweerder om aan aanlegster te betalen ten titel van bijdragen de som van 239,66 frank, en ten titel van vervolgingskosten de som van 150 frank, te vermeerderen met de gerechtelijke Interessen en de kosten des gedings, deze laatste ten beloope van 25 frank, hierin niet begrepen de verdere mogelijke kosten.

BIBLIOGRAPHIE

HENRI DE PAGE : Traité élémentaire de Droit Civil
Belge. 1e Deel. Tweede uitgave. — Et. Em. Bruylant; Brussel 1939, XII en 1286 blz.

Zes jaren nadat het eerste deel van het handboek van burgerlijk recht van Henri de Page uitkwam, verschijnt hiervan een tweede uitgave. Ook van de drie andere deelen wordt deze tweede uitgave aangekondigd. De jonge geleerde mag zonder twijfel fier zijn over de snelheid waarmede zijn werk werd uitverkocht. Hij heeft er nochtans aan gehouden zijn spijt uit te drukken over de noodwendigheid zijn verderen arbeid te onderbreken, zonder den noodigen tijd te krijgen zijn werk rijpelijk te herzien. Eerst en vooral had hij willen wachten tot de versnelde wetgeving van de laatste tijden tot een rustiger tempo zou geraken en tot « un droit stabilisé plutôt qu'en voie d'évolution. » Daarbij had hij gewenscht over een langere periode te beschikken voor overpeinzing en bezinking.

Dat neemt niet weg dat Prof. de Page dit eerste deel waarin, buiten een inleiding over de algemeene rechtsbegrippen en den inhoud van de Wet, gansch het Familierecht wordt behandeld, met twee honderd bladzijden (een vijfde) heeft vermeerderd en geen enkel hoofdstuk ongewijzigd heeft herdrukt.

Wie de eerste uitgave dikwijls heeft gehanteerd, zal al spoedig een aantal nieuwe verklaringen en uiteenzettingen vinden, bij talrijke paragrafen. Zoo bijvoorbeeld : Nr 91 het begrip van wat tegen openbare orde en goede zede is ; Nr 120 bis de rechthebbenden ; Nr 153 bis de voorwaardelijke kontrakten, Nr 177, de volmachtwet en de kaderwetten; Nr 212 bis, het gevaar van de vrije verklaring van de Wet door de rechtspraak; Nr 231, de terugwerkende kracht van de Wet; Nr 379, het verlies van nationaliteit ; Nr 481, de erfennissen die openvallen tijdens de afwezigheid; Nr 907, de rechtspleging bij echtscheiding; en vele andere.

Telkens nieuwe wetsbepalingen eenige wijziging in de behandelde stof brachten, heeft de Schrijver gewetensvol onderzocht of ze gewenscht waren en waarin zij bestaan; bij voorbeeld bij de wet van 30 Juli 1934 op de nationaliteit en bij de wet van 30 Juli 1938 op het breder toekennen van uitsteltermijnen aan den schuldenaar.

Deze wet van 1938, die B. W. 1244 wijzigt, wordt aan een bondige doch grondige kritiek onderworpen. Geboren uit een verkeerd twistgeding, na een arrest van het Hof van Beroep van Brussel waardoor een onjuiste toepassing van de wet werd bekrachtigd, is deze wet, volgens de Page, volstrekt nutteloos en slecht opgesteld.

Niet altijd is de Page even streng tegenover de wettelijke veranderingen. Hij maakt een onderscheid. Hij verworpt de gevaarvolle wijzigingen die nieuwigheden invoeren zonder rekening te houden met de vaste geijkte beginselen. Anderzijds is hij ingenomen met die jongere wetten die, zooals de Wet van 6 April 1908 op het onderhoudsrecht van natuurlijke kinderen en de Wet van 30 Mei 1931 op de verlaten van kinderen, vaststaande grondbeginselen aan de nieuwe toestanden aanpassen. Om zulk werk juicht de Page vooral onze Senaat toe, aan wie hij de verdienste toeschrijft van deze beide wetten. Zijn bewondering voor de leden van den Senaat berust in waarheid vooral op zijn geringschatting tegenover de Volksvertegenwoordigers.

De Schrijver erkent zelfs « l'esprit de sagesse et de pondération » in een wet die volgens sommigen van

aard is om de onzedelijkheid aan te moedigen, n.l. die van 16 April 1935, waardoor het huwelijk wordt mogelijk gemaakt tusschen den gescheiden echtgenoot en zijn medeplichtige bij overspel. Deze wet legt een overwegingsperiode van drie jaar op aan het schuldige koppel; wegens ernstige redenen kan die termijn worden verkort en de rechtbank beoordeelt of de redenen ernstig zijn. Dat is voor Prof. de Page een voldoende waarborg.

Wie weet of de werkelijke, ik ging zeggen de onbewuste grond van deze opvatting niet ligt in des Schrijvers begrip van de verhouding tusschen man en vrouw en van hun verplichting van getrouwheid. Hoe hij daarover denkt blijkt uit wat hij zegt naar aanleiding van de wetsartikelen die het overspel van den man en dat van de vrouw op zoo verschillende wijze in ons Burgerlijk Wetboek — en ook in ons Strafwetboek — bekrachtigen. « Une fausse pudeur en ces matières — lezen wij in Nr 857 (blz. 639) — ne serait que de l'hypocrisie. La nature sexuelle de l'homme et celle de la femme ne sont pas identiques. Non seulement leurs besoins, mais la loi même qui les gouverne, diffèrent profondément. Une femme n'éprouve que rarement l'irrésistible appel de la chair. En toute hypothèse, celui-ci suppose presque toujours la séduction de l'homme. Il est rarement spontané. Ajoutons à cela qu'il est des périodes, normales chez la femme, où la suppression des rapports sexuels est commandée: les périodes de grossesse. On se rend ainsi très rationnellement compte que les manquements au devoir de fidélité ne peuvent pas, en vertu des lois physiologiques elle-mêmes, être mis, chez l'homme et chez la femme, sur le même pied. »

Prof. de Page verdedigt zich weleens tegen de beschuldiging een modernist te zijn. Zulke uitlatingen schijnen ons inderdaad meer overeen te komen met de verouderde zienswijze van een Jean Jacques Rousseau dan met die van onze dagen, tenzij men ze terugvoert tot de gedachte van Napoléon, dat de natuur zelve ons de vrouw als slavin zou geschonken hebben! Tronchet was hiervan niet overtuigd. Zijn advies luidde: « Lorsque l'adultère n'est considéré que par rapport au divorce, tout doit être égal entre les deux époux. »

Deze nieuwe uitgave wordt ook gekenmerkt door de nauwgezetheid waarmede de Schrijver rekening houdt met de rechtspraak, en in het bijzonder met die van het Hof van Verbreking.

Reeds in de allereerste voorrede, van 1933, had de Page, die toen nog rechter bij de Rechtbank van Brussel was, zijn voorliefde voor de rechtspraak uitgesproken. Niet zonder minachting bestempelde hij Laurent en Arntz als verouderd en alle andere Belgische rechtsgeleerden als onvolledig en onbetrouwbaar. Planiol, Capitant en Colin, en Jossereand, dat was wel de moeite waard; doch wat België betreft, schreef hij: « Dans son ensemble, le droit belge n'a pas été fait, par la doctrine, mais par la jurisprudence... A l'analyse il apparaît que c'est l'œuvre de la jurisprudence qui a imprimé à notre droit son étiquette spécifiquement nationale. »

In zijn voorrede van 1939 bazuïnt hij den lof uit van ons Hof van Verbreking. Hij verweert zich tegen de waardeering van degenen die zijn werk huldigen wegens de « théories d'avant garde ». Prof. de Page wil daar niet van weten. Hij protesteert. In België hebben volgens hem gelukkiglijk vooruitstrevende leerstelsels nooit bijval geoogst. Ons land houdt van « middelmatisme ». En die burgerdeugd heeft zoowel in de wetgeving als in de rechtspraak het voordeel teweeggebracht van een langzame ontwikkeling, in den geest

van de overlevering en van het verleden. « C'est à cette tendance fondamentale que notre Cour de Cassation doit l'impressionnante stabilité de sa jurisprudence, d'une homogénéité incomparablement plus forte que celle de la jurisprudence française. »

Het werk van Henri de Page ontleent aan die opvatting zijn levendige voorstelling, — misschien ook wel enkele malen een storende prolixiteit, bij de bespreking van arresten, alsof deze op zichzelf de Wet konden vervangen. Zie b.v. Nr 269 bis; meer dan vijf lange bladzijden worden gewijd aan de ontleding van één Arrest van het Hof van Verbreking (8 April 1937, Pas. 1937.I.102) betreffende de natuurlijke afstamming. Bij Nr 231 worden een reeks arresten ontleed over het tijdstip waarop een wet in kracht treedt, arresten van 1927, 1933, 1937, 1938, e.a. terwijl men veel liever een doctrinale uiteenzetting van des Schrijvers zienswijze zou lezen, gesteund op den tekst van de wet.

Zich blindstaren op de rechtspraak van het Hof van Verbreking is, dunkt ons, gevaarlijk in een handboek van burgerlijk recht, dat moet kunnen geraadpleegd als gids, ook wanneer die rechtspraak anders zal worden, — want ook zij kan verouderen.

Het is waar, volgens de Page, moet het Hof van Verbreking geen nieuwe leerstelsels verkondigen en dus essentieel een konservatief karakter bewaren. Zijn rechtspraak speelt den rol van geregeld rechtsorgaan en moet dus wijzigingen vermijden. Zij is geen rechtsakademie, en heeft als zending den gerechtelijken vrede te verzekeren. « Sa mission véritable, et fondamentale, leest men op blz. 257, est d'assurer la paix judiciaire, la fixité de la jurisprudence, et cette mission est, en principe, remplie dès qu'une décision, dûment motivée, a été adoptée par la Cour ». Maar Prof. de Page erkent zelf, dat er toch gevallen zijn, waar het Hof zijn rechtspraak wijzigt. « A cette règle, il n'y a que trois exceptions: a) à la suite de l'arrêt, la paix ne s'est pas faite dans la jurisprudence; b) la solution adoptée, au lieu de mettre fin aux controverses, les a multipliées; c) depuis l'arrêt qui a statué, les mœurs ou les conditions de vie ont changé. »

In werkelijkheid, is de Page heelemaal geen mensch van den pruijkentijd. Hij durft wel aan modernisme doen en deinst niet terug voor wetsverklaringen, die zeer ver staan van het oorspronkelijk inzicht van den wetgever, wanneer het hem redelijk voorkomt in overeenstemming met onze huidige toestanden en opvattingen. Ik wil maar een enkel tiepisch voorbeeld aanhalen, zijn bespreking van de fiktieve of geveinsde huwelijken sub Nr 659 bis op blz. 715. Na de volstrekte en de betrekkelijke redenen tot nietigheid van het huwelijk, behandelt hij het vraagstuk van het huwelijk dat, wel in de wettelijke vormen, doch niet met het doel als man en vrouw samen te leven, gesloten werd. In Duitschland heeft een wet van 23n November 1935 de nietigheid voorzien van huwelijken die uitsluitend gesloten werden om aan een echtgenoot een adellijken titel te bezorgen. In de laatste tijden heeft men in Frankrijk, in Nederland en ook bij ons, gevallen gekend waar vrouwen, uit Duitschland of Oostenrijk gevlucht wegens de politieke vervolgingen, een huwelijk aangingen met een Fransman, een Nederlander of een Belg, uitsluitend en alleen om zijn nationaliteit te verkrijgen en daardoor het woonrecht te erlangen en te ontsnappen aan uitdrijving. Kontrakten werden gesloten, waarin de prijs van het koopje werd vastgesteld en tevens bepaald hoe, onmiddellijk nadien, de echtscheidingsproceduur zou worden ingesteld. Prof. de Page aarzelt niet — en terecht — zulke huwelijken als geveinsd te beschouwen en als vernietigbaar; de forma-

liteiten, waardoor zij tot stand komen, vormen geen huwelijk, maar zijn er een karikatuur van.

Op gevaar af den Schrijver te mishagen, noem ik dat toch een «*théorie d'avant-garde*». Dat ware gemakkelijk aan te toonen, indien de Page niet enkel de Fransche, maar ook de Nederlandsche literatuur en rechtspraak zou kunnen in overweging nemen. In Holland immers heeft het leerstelsel tot zeer gevaarlijke gevolgen geleid. Een Oostenrijksche vrouw, na op die manier met een Nederlander gehuwd te zijn, heeft onmiddellijk een eisch tot echtscheiding ingesteld. De rechtbank heeft echter lout geroken en het immoreel kontrakt ontdekt. Vermits er geen huwelijk was, in den waren zin van het woord (heeft de Nederlandsche rechter gezegd) kan ook geen echtscheiding worden uitgesproken. En eischeres werd afgewezen van haar eisch.

Goed gedaan! zegt gij op het eerste oogenblik. Dat zal hun leeren. Ze blijven getrouwd! Inderdaad het kan een kwaai toer zijn, die aan het koppel gespeeld werd. Maar hoe staat het met de grondbeginselen van het Recht? Dat geveinsd, karikaturaal huwelijk, dat er geen is, wordt niet vernietigd noch verboden. De huwelijksakte blijft onaangestast en onveranderd. Dank aan de rechtbank wordt het dus toch een echt en geldig huwelijk.....

Wij sluiten dit relaas, dat eigenlijk niets meer dan een boekbespreking wilde zijn. Onze Brusselsche Kollega zal wel begrijpen, en ook de lezer, dat deze lange bespreking het oogmerk heeft de nieuwe uitgave aan te bevelen en een herhaalde waardeering uit te spreken voor het uitstekend werk, dat in onze Belgische rechtsliteratuur van meet af aan een eervolle plaats heeft ingenomen. Heeft de rechtspraak haar waarde, ook de rechtsleer oefent haar invloed uit op de evolutie van de juridische begrippen en van de wetgeving. Naast de werken van Laurent en Arntz en van een heele reeks Belgische rechtsgelcerden, zal ook het werk van de Page op de rechtspraak invloed hebben, waarvoor den Schrijver aanmoediging en dank toekomen.

Prof. N. GUNZBURG.

WETGEVING

BESLUITWET van 26 October 1939 tot wijziging van de wet op de behandeling van de krankzinnigen.

VERSLAG AAN DEN KONING

Sire,

De wet van 18 Juni 1850 op de behandeling van de krankzinnigen, die bij de wet van 28 December 1873 is gewijzigd geworden, bepaalt dat niemand een voor krankzinnigen bestemd gesticht mag openen of besturen, zonder een toelating van de regeering. Dat verbod steunt op de bezorgdheid om de persoonlijke vrijheid te waarborgen.

In België zijn er 25.000 krankzinnigen, ondergebracht in talrijke over de verschillende provincies van het land verspreide gestichten.

Militaire maatregelen zullen het vermoedelijk noodig maken dat sommige krankzinnigengestichten worden ontruimd zoodat de bevolking er van in andere instellingen zal moeten ondergebracht worden. Deze instellingen zullen echter niet volstaan om er al de geëvacueerde zieken in onder te brengen. Nieuwe gestichten zullen tot stand moeten kunnen worden gebracht, en

daarbij zal het niet steeds mogelijk zijn al de bij de wet voorgeschreven formaliteiten en voorwaarden in acht te nemen.

Het ontwerp van besluit dat de regeering de eer heeft aan Uwe Majesteit ter goedkeuring voor te leggen, verleent aan den Minister van Justitie, zoolang de mobilisatie duurt, daartoe de noodige macht.

BESLUITWET

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de wet van 7 September 1939, inzonderheid op de §§ 2° en 4° van artikel 1 van bedoelde wet;

Overwegende dat het dringend noodig is, in verband met de huidige omstandigheden, de formaliteiten en voorwaarden tot het openen van nieuwe krankzinnigengestichten te vereenvoudigen;

Op de voordracht van Onze Ministers, die er in den Raad over beraadslaagd hebben,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. Tot op den dag die voor het terugbrengen van het leger op voet van vrede bepaalt is, kan de Minister van Justitie, ingeval van noodzakelijkheid, toelaten dat de bevolking van een krankzinnigengesticht of van een krankzinnigenkolonie tijdelijk wordt ondergebracht in gebouwen die niet de bestemming hebben als voorzien bij de wet op de behandeling van de krankzinnigen.

De Minister van Justitie neemt te dien aanzien alle gepaste maatregelen, onder meer wat betreft de bestemming van de gebouwen van de nieuwe inrichting en het bestuur van die inrichting; hij stelt bovendien den prijs vast van het onderhoud per dag van de aldaar geplaatste krankzinnigen.

Art. 2. Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven, te Brussel, den 26 October 1939.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Nr 36. — 28 October 1939. — Mr. G. J. Van Brakel. — De rechtsgevolgen van pachtvereenkomsten voor een bepaalden tijdsduur aangeaan (II. slot).

Nr 37. — 4 November 1939. — Prof. Mr. J. H. W. Verzyl. — Rechtspraakverdrag contra facultatieve clause.

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — Nr 3588. — 29 October 1939. — Convois et Navires Neutres. — Nr 3589. — 5 November 1939. — La Liberté de la Presse et la Presse de la Liberté.

LA BELGIQUE JUDICIAIRE. — Nr 15-16. — 1-15 October 1939. — Portée de l'arrêt de la cour de cassation du 5 novembre 1920. — Sujétion des pouvoirs publics au droit civil, par Maurice Cornil. — Jurisprudence. — Bibliographie.

De Vlijt, Nationalestr., 46, Antwerpen, A. Somville, best.